Ungdommens Nordiske Råd

11. **Ungdomars rätt till representation i beslutsfattandet**

Förslagsställande organisation: Nuorisoala rf
Understödjande organisation: Pohjola-Nordens Ungdomsförbund

För en välfungerande, delaktig och hållbar demokrati är det nödvändigt att ungdomar deltar i beslutsfattandet. De är inte endast framtidens beslutsfattare, utan aktiva aktörer redan idag. Lokala och regionala ungdomsfullmäktige tar in ungdomars synpunkter i beslutsfattandet, stärker medborgarkompetensen och bygger upp en dialog mellan ungdomar och beslutsfattare. De gör deltagande möjligt även för dem som ännu inte har rösträtt. Alltför ofta stannar dock deltagandet vid att bli hörd eller symbolisk påverkan. Om ungdomarnas synpunkter inte beaktas på riktigt förlorar deltagandet sin betydelse och förtroendet för institutionerna försvagas. Därför behövs permanenta, självständiga ungdomsfullmäktige som har faktisk påverkan.

UNR föreslår att
1. Ungdomsfullmäktige förankras i lagstiftningen och integreras i det lokala och regionala beslutsfattandet. De ska ha yttrande- och närvarorätt i fullmäktigeförsamlingar, organ och utskott samt rätt att lägga fram initiativ.

2. Ungdomsfullmäktige garanteras permanent finansiering och tillräckligt administrativt stöd. De ska bildas, väljas och ledas av ungdomarna själva, så att deras självständighet och genuina representation bevaras.

3. Ett öppet informationsutbyte säkerställs i beslutsfattandet. Framställningar från ungdomsfullmäktige ska behandlas seriöst, och om de avfärdas ska det ges ett motiverat svar. Ytterligare bör det nordiska ungdomsfullmäktigesamarbetet och utbytet av god praxis stärkas.

14. Främjande av den nordiska ungdomsfullmäktigemodellen

Förslagsställande organisation: Pohjola-Nordens Ungdomsförbund
Understödjande organisation: Ung norræn, FNUDK

Ungdomars möjligheter att påverka det lokala och regionala beslutsfattandet varierar i de nordiska länderna. Ungdomsfullmäktige är en viktig kanal för ungdomars deltagande, men deras ställning, rättigheter och resurser är inte lika. Därför behövs en gemensam

Ungdommens Nordiske Råd

miniminivå som tryggar ungdomsfullmäktiges fortlevnad, självständighet och reella möjligheter att påverka.
Målen bygger på politiska rekommendationer som utgör den nordiska ungdomsfullmäktigemodellen och som utarbetats gemensamt av de nordiska ungdomsfullmäktiges intresseorganisationer, ledamöterna i ungdomsfullmäktige och personer som arbetar med ungdomsfullmäktige.

En motsvarande policy antog även Europeiska ungdomsforumet (YFJ) vid sin generalförsamling 2026, där man förband sig att främja en lagstadgad ställning, tillräckliga resurser och verkliga påverkansmöjligheter för lokala och regionala ungdomsfullmäktige.
Ungdomens Nordiska råd föreslår

1. lagstadgade ungdomsfullmäktige i alla kommuner och regioner
2. ungdomsfullmäktiges rätt att självständigt besluta vilka teman och frågor de vill påverka
3. lika rätt att delta och göra inlägg i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och berörda utskott samt att lägga fram initiativ
4. tillräcklig och stabil finansiering, en utsedd och för uppgiften utbildad anställd samt möjlighet att i rätt tid delta i beslutsberedning och få tillgång till nödvändig information.

15. Mer demokratisk fostran och fler påverkansmöjligheter för ungdomar
Förslagsställande organisation: Pohjola-Nordens Ungdomsförbund
Understödjande organisation: FNUDK

Demokrati förutsätter att ungdomar har kunskap om hur samhället fungerar och möjligheter att delta. Ungdomar kan dock uppleva samhällelig påverkan som något avlägset eller svårtillgängligt, om det inte finns lättillgänglig information om hur man påverkar eller om det inte i ungdomarnas egen vardag finns möjligheter till deltagande.

Demokratifostran ska ge ungdomar kunskap om demokratiskt beslutsfattande och olika sätt att påverka samt stärka deras förmåga att delta i den samhälleliga debatten.

Ungdomens Nordiska råd föreslår att

– en gemensam nordisk rekommendation tas fram om att skolor och kommuner regelbundet ska erbjuda ungdomar demokratifostran samt
– konkreta möjligheter att delta och påverka. Rekommendationen bör även ta hänsyn till ungdomar som saknar tidigare erfarenhet av samhällspåverkan.

Ungdommens Nordiske Råd

– ungdomar systematiskt erbjuds möjlighet att delta i redan befintliga forum för samhällsdebatt och påverkan, även i frågor som rör hela samhället. Deltagandet bör inte begränsas enbart till ungdomspolitiken eller till särskilda forum avsedda för ungdomar.

20.Ytringsfrihed betyder også upopulær ytring

Föreslående organisation: Nordens Liberale Ungdom (NLU)

Ytringsfrihed beskytter ikke kun populære eller bredt accepterede meninger, men også ideer som er kontroversielle. Et demokratisk samfund bør svare på fredelig ytring primært gennem debat, kritik og modargumenter snarere end unødvendige statslige begrænsninger.

Samtidig fjerner ytringsfrihed ikke ansvaret for direkte trusler, chikane, opfordring til vold eller anden ulovlig adfærd.

Det er blevet alt for nemt i det sidste årti at forbyde synspunkter, man er uenig med, som har kun haft den modsatte effekt, radikale ideologier er vokset meget på grund af deres martyrstatus, som gør dem endnu mere låst fast i deres ekkokamre. Den eneste måde at stoppe den omfattende radikalisering på er gennem debat og dialog.

Ungdommens Nordiske Råd mener derfor:

- Beskytte bred frihed til politisk, religiøs, filosofisk og kulturel udtryksfrihed
- Sørg for, at begrænsninger på ytringsfrihed er klart definerede, nødvendige og proportionale
- Beskyt fredelig ytring, selv når den udfordrer de herskende politiske eller sociale synspunkter
- Prioriter åben debat og mod tale frem for censur, hvor det er muligt

23. Harmonisering av urfolks rettigheter i Norden

Föreslående organisationer: Vihreät Nuoret, Grön Ungdom

Samene i Norden opplever en fragmentert rettssituasjon mellom de nordiske landene. Mens Norge har ratifisert ILO-konvensjon 169 om urfolks rettigheter, har Sverige og Finland ennå ikke gjort det.

Siden samene er et grenseovergående folk, kan forskjellige regelverk stå i veien for å videreføre språk, kultur og tradisjonelle levemåter. Derfor ble det laget et utkast til en

Ungdommens Nordiske Råd

nordisk samekonvensjon, som i 2016 førte til en endelig nordisk avtaletekst. Målet var å styrke samenes rettigheter i hele Norden, men ratifikasjonsprosessen har stoppet opp, og konvensjonen er fortsatt ikke trådt i kraft.

Et sterkere nordisk samarbeid om urfolksrettigheter er viktig for å styrke samarbeid om utdanning, kulturutveksling, forskning og næringsutvikling. Norden har allerede etablert samarbeid om språk, utdanning og kultur, men siden samiske språk har en særstilling som urfolksspråk i de nordiske landene, blir de ikke like verdsatt i det nordiske språkfellesskapet.

Dersom Norden skal være en stadig mer integrert region, bør også urfolk kunne dra nytte av nordisk samarbeid. Landegrenser må ikke svekke muligheten til å bevare og utvikle språk, kultur og tradisjoner.

UNR foreslår at det Nordiske Råd:

- Arbeider for at Sverige og Finland ratifiserer ILO-konvensjon 169
- Ber regjeringene i Norge, Sverige og Finland, i dialog med sametingene, om å gjenoppta arbeidet med den nordiske samekonvensjonen.
- Sikrer at urfolksperspektivet inkluderes i nordiske programmer for utdanning, kulturutveksling, forskning og næringsutvikling.

26. Lige rettigheder i hele Norden

Föreslående organisation: Liberal Alliance Ungdom
Understödande organisationer: Venstres Ungdom, Ungmannafelagið Samband, Framsøkin Ung
Alle mennesker bør være lige for loven. Et samfund bør ikke have flere klasser af borgere med forskellige juridiske rettigheder afhængigt af deres etniske oprindelse. Lovgivningen bør tage udgangspunkt i den enkelte som menneske og borger frem for vedkommendes tilhørsforhold til en bestemt befolkningsgruppe.

Alligevel findes der i de nordiske lande juridiske særrettigheder, som er knyttet til etnisk tilhørsforhold. Det rejser et principielt spørgsmål om, hvor grænsen skal trækkes for, hvem der er omfattet af sådanne rettigheder. Når juridiske rettigheder gøres afhængige af etnisk tilhørsforhold, bliver det nødvendigt at fastlægge, hvem der kan anses for at tilhøre den pågældende gruppe, og dermed at lade staten definere og kategorisere menneskers identitet. Et samfund bør i stedet bygge på, at alle borgere er ligestillede for loven og har de samme rettigheder.

Ungdommens Nordiske Råd

Beskyttelse af kultur og historiske forhold bør derfor ske gennem generelle regler, der beskytter konkrete interesser, aktiviteter eller kulturværdier, frem for gennem juridisk forskelsbehandling på baggrund af etnicitet.

Derfor foreslår UNR at:

• Etnisk baserede særrettigheder afskaffes, hvor de ikke følger af ufravigelige internationale forpligtelser

• Kultur og historiske forhold beskyttes gennem generelle, ikke-etnisk baserede regler